HOI Zutphen
Lisette Beldman
Per email: lisette.beldman@raad.zutphen.nl

Inlichtingen bij:	Rient Heerink	*Telefoon:*	14 0575	*Bijlage(n):*	-
Team:	Bestuur en Communicatie	*Zaaknummer:*	1347223	*Uw bericht van:*	22 september 2026
Onderwerp:	beantwoording vragen over Jaarlijkse evaluatie participatieverordening 2025 (2026-V0013)	*Datum:*	13 oktober 2026	*Griffienr:*	2026-V0013

Geachte mevrouw Beldman,

In uw brief van 22 september 2026 heeft u ons namens de fractie van HOI Zutphen een aantal vragen gesteld over het hierboven vermelde onderwerp. Hiermee beantwoorden wij uw vragen op grond van artikel 3:35 van het Reglement van orde van de gemeenteraad.

Antwoorden op uw vragen
Wij herhalen eerst uw vraag hieronder. Daarna volgt ons antwoord op uw vraag.

1. *a. Volgens de evaluatie, die is gebaseerd op gesprekken binnen de gemeentelijke organisatie, zijn veel participatieprocessen goed verlopen. In 2025 is echter meerdere keren gebleken dat bewoners hier heel anders over denken en juist ontevreden zijn over participatietrajecten van de gemeente. Waarom zijn de ervaringen en meningen van bewoners niet meegenomen in deze evaluatie?*
   b. Is het college het met ons eens dat deze evaluatie hierdoor een eenzijdig en vertekend beeld geeft van de participatieprocessen in de gemeente?

a. Wij vinden dat de evaluatie geen aanleiding geeft voor de conclusie dat participatieprocessen in algemene zin niet goed verlopen. Er zijn participatieprocessen die niet goed verliepen, maar het beeld is genuanceerder. Er vinden veel verschillende gemeentelijke participatieprocessen plaats. Tot en met september 2026 zijn al meer dan 40 middelgrote en grote participatieprocessen (dit zijn processen met meer dan één participatiemoment) voorbereid en/ of uitgevoerd. Daarbij zijn er trajecten waarin inwoners kritisch zijn op het proces zelf of de uitkomst ervan en dat ook onder de aandacht van de gemeenteraad brengen. Tegelijkertijd zijn er veel trajecten die bijdragen aan betere plannen en beleid dat beter aansluit bij wat er leeft in de samenleving/ omgeving. Deze processen komen vaak minder nadrukkelijk in beeld, juist omdat deze zonder noemenswaardige knelpunten verlopen.

De evaluatie had als doel inzicht te geven in de wijze waarop invulling is gegeven aan de Verordening inspraak, participatie en uitdaagrecht gemeente Zutphen 2024. Omdat er in 2025 nog geen centrale registratie en monitoring van participatieprocessen beschikbaar waren, was er geen compleet gemeentebreed overzicht van alle participatieprocessen en de ervaringen die daarbij zijn opgedaan. Daarom is ervoor gekozen de evaluatie te baseren op gesprekken binnen de gemeentelijke organisatie. De ervaringen van inwoners zijn daarbij niet systematisch meegenomen. Daarmee geeft de evaluatie niet het volledige beeld van alle perspectieven op participatieprocessen, zoals we dat eigenlijk wel zouden willen hebben.

Het ontbreken van een compleet beeld maakt het lastiger om ontwikkelingen goed te duiden, lessen te trekken en het gesprek te voeren over de kwaliteit van participatieprocessen als geheel. Juist om die reden zijn inmiddels een gemeentebrede werkwijze en monitoringssystematiek ontwikkeld en vastgesteld. Daarmee ontstaat beter inzicht in

participatieprocessen, de wijze waarop deze zijn uitgevoerd én de ervaringen van betrokkenen, waaronder de inwoners. Toekomstige evaluaties kunnen daardoor breder worden onderbouwd en een completer beeld geven van de uitvoering en ervaringen rondom participatie.

b. Zie antwoord a.

2. *Is het college het met ons eens dat de gemeenteraad door het ontbreken van een centrale registratie, monitoring van participatieprocessen en inzicht in de kosten haar kaderstellende en besluitvormende rol niet kan vervullen?*

Wij delen uw opvatting dat de gemeenteraad zijn kaderstellende en besluitvormende rol niet kan vervullen niet. Wij denken dat de raad dit nog steeds kan. Bij grotere participatieprocessen wordt de raad namelijk betrokken via de reguliere besluitvorming en ontvangt de raad ook informatie over het participatieproces en de resultaten daarvan. Het ontbreken van centrale registratie, monitoring en kosteninzicht maakt het wél lastiger om participatie op gemeentebreed niveau te evalueren en hierover met de raad in gesprek te gaan.

Juist deze constatering vormde de aanleiding om de organisatie beter in staat te stellen overzicht en inzicht te creëren. Daarom hebben wij als college de ‘Zutphense werkwijze voor inwonersparticipatie’ in juni 2026 vastgesteld. Doordat er op ambtelijk niveau gebruik gemaakt wordt van deze werkwijze, wordt aan betrokken ambtenaren gevraagd om het participatietraject na afloop te evalueren. Daarnaast zijn de teams Bestuur en Communicatie (cluster Communicatie) en Wijkregie betrokken bij participatieprocessen die bestaan uit meer dan één participatiemoment. Hierdoor ontstaat er een gemeentebreed beeld van wat er op het gebied van participatie gebeurt. Deze monitoring draagt vooral bij aan het verbeteren van de kwaliteit en het lerend vermogen van de organisatie. De kaderstellende en besluitvormende rol van de raad blijft primair geborgd via de besluitvorming over projecten en beleidsvoorstellen.

3. *Waarom wordt bij participatietrajecten vooraf niet structureel duidelijk gemaakt waar inwoners wél en geen invloed op hebben. En hoe gaat het college dit verbeteren?*

Wij vinden goed verwachtingenmanagement, door vooraf duidelijk te maken waar deelnemers wel en geen invloed op hebben, cruciaal voor het succes van participatieprocessen. De evaluatie over 2025 heeft ons inderdaad laten zien dat dit in de praktijk nog niet altijd consequent gebeurt. Tegelijkertijd bevindt de ambtelijke en de bestuurlijke organisatie zich in een ontwikkelproces waarin (transparante) participatie steeds verder wordt geborgd in de dagelijkse werkwijze.

Participatieprocessen worden door verschillende teams georganiseerd en tot voor kort ontbrak een uniforme werkwijze die medewerkers ondersteunde bij het maken van duidelijke afspraken over de ruimte voor participatie en het managen van verwachtingen. Om dit te verbeteren hebben wij als college inmiddels, zoals eerder ook al aangegeven, de ‘Zutphense werkwijze voor inwonersparticipatie’ in juni 2026 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat participatieprocessen starten met een participatieplan, waarin onder meer wordt vastgelegd waarom wordt geparticipeerd, welke ruimte er is voor invloed en hoe hierover wordt gecommuniceerd. Daarnaast worden grotere participatietrajecten ondersteund vanuit communicatie en wijkregie. Hiermee wordt het verwachtingenmanagement naar inwoners versterkt en ontstaat een meer eenduidige aanpak binnen de organisatie.

Vervolgens wordt gemeentebreed gewerkt aan het verder borgen van participatie. Zo wordt het bestuurlijke besluitvormingsproces verder aangescherpt, waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan participatie en de wijze waarop participatie-uitkomsten worden betrokken bij besluitvorming. Ook wordt geïnvesteerd in het kennisniveau binnen de organisatie, zodat medewerkers beter worden ondersteund bij het opzetten van participatieprocessen en het helder communiceren over verwachtingen, invloed en besluitvorming.

Het verder versterken van participatie is geen eenmalige maatregel, maar een doorlopend ontwikkelproces. De afgelopen periode zijn belangrijke stappen gezet met de vaststelling van de werkwijze, de inrichting van monitoring en de verdere borging in processen en besluitvorming. Tegelijkertijd vraagt het ontwikkelen naar een organisatie waarin omgevingsgericht werken en goed verwachtingenmanagement vanzelfsprekend zijn tijd, oefening en voortdurende aandacht.

4. *a. Hoe ziet het college de rol van de gemeente bij initiatiefnemersparticipatie?*
   b. Waarom wordt deze niet geëvalueerd?

a. Initiatiefnemersparticipatie wordt primair gezien als een verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. Onder de Omgevingswet wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij belanghebbenden betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen en aangeven of, en zo ja hoe, participatie heeft plaatsgevonden. Daarbij is participatie onder de Omgevingswet vormvrij, waardoor initiatiefnemers hier zelf invulling aan kunnen geven. Onze rol is daarom vooral faciliterend. Wij ondersteunen initiatiefnemers met handreikingen en kaders voor participatie. Daarnaast beoordelen wij bij vergunningaanvragen of participatie heeft plaatsgevonden en hoe de omgeving bij het initiatief is betrokken. Daarbij kijken wij niet alleen óf participatie heeft plaatsgevonden, maar ook wat met de opbrengsten daarvan is gedaan.

Tegelijkertijd is initiatiefnemersparticipatie een andere verantwoordelijkheid dan inwonerparticipatie. Wij organiseren deze processen niet zelf en voeren daarop daarom geen directe regie. Overigens hebben wij daar op dit moment ook geen tijd/ capaciteit voor.

b. De uitgevoerde evaluatie richt zich op de uitvoering van de Verordening inspraak, participatie en uitdaagrecht gemeente Zutphen 2024 (hierna ook: de verordening) voor zover het gaat om participatieprocessen die wij als gemeentebestuur zelf organiseren. De evaluatievragen uit artikel 8 van de verordening zijn daarom toegepast op inspraak-, participatie- en uitdaagrechtprocessen waarvoor het gemeentebestuur zelf verantwoordelijk is. Initiatiefnemersparticipatie valt daar buiten, omdat deze processen door externe initiatiefnemers worden georganiseerd. Wij zijn hierbij niet verantwoordelijk voor de organisatie van het participatieproces en beschikken daarom ook niet over dezelfde mogelijkheden om deze processen integraal te monitoren en te evalueren. Daarom is initiatiefnemersparticipatie niet meegenomen in deze eerste evaluatie van de verordening.

5. *Er is in 2025 geen gebruik gemaakt van het uitdaagrecht. Hoe ziet het college de toekomst van het uitdaagrecht in de huidige vorm?*

Het uitdaagrecht wordt gezien als een waardevol instrument, maar de constatering is dat hiervan zowel in Zutphen als landelijk beperkt gebruik wordt gemaakt. Dat in 2025 geen gebruik is gemaakt van het uitdaagrecht vormt daarom geen aanleiding om de huidige aanpak ter discussie te stellen. De praktijk laat zien dat het overnemen van gemeentelijke taken veel vraagt van initiatiefnemers, bijvoorbeeld op het gebied van organisatiekracht, draagvlak en continuïteit.

Het uitdaagrecht is één van de instrumenten om de samenwerking tussen gemeentebestuur en samenleving vorm te geven. Daarbij is het belangrijker dat goede initiatieven uit de samenleving ruimte krijgen, dan dat specifiek gebruik wordt gemaakt van het uitdaagrecht. Initiatieven uit de samenleving blijven wij daarom, waar mogelijk en wenselijk, ondersteunen, ongeacht de vorm waarin deze zich aandienen. Hier ligt overigens naar onze opvatting ook een rol voor de raad, als vertegenwoordiging van de inwoners.

6. *a. De evaluatie geeft ons de indruk, zowel impliciet als soms ook expliciet, dat met de huidige participatieverordening, het beleidskader en de participatieladder de basisvoorwaarden voor participatie in onze gemeente nog onvoldoende op orde zijn. Kan het college dit bevestigen? b. Zo ja, wat is er volgens het college nodig om dit te verbeteren?*

De evaluatie laat zien dat het verder borgen van participatie in de (ambtelijke en bestuurlijke) organisatie nog een ontwikkelproces is. Daarbij zien wij ruimte om verder te ontwikkelen. Tegelijkertijd is de basis de afgelopen periode wel op orde gebracht: Met de Verordening inspraak, participatie en uitdaagrecht gemeente Zutphen 2024, het beleidskader Samenwerken aan een sterk Zutphen, de samenspraakwijzer en de inmiddels vastgestelde ‘Zutphense werkwijze voor inwonersparticipatie’ beschikken wij over een stevige basis met betrekking tot inwonersparticipatie.

Dat betekent niet dat de ontwikkeling daarmee is afgerond. Het verder borgen van participatie is een doorlopend proces waarin voortdurend wordt geleerd van praktijkervaringen, evaluaties en nieuwe voortschrijdende inzichten. De komende periode schenken wij daarom aandacht aan het borgen van de ‘Zutphense werkwijze voor inwonersparticipatie’ door het versterken van kennis en vaardigheden binnen de organisatie. Op die manier kan de samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners stap voor stap verder worden versterkt.

b. Zie antwoord a.

Tot slot
Wij vertrouwen erop uw vragen hiermee voldoende beantwoord te hebben. Graag geven wij u een nadere toelichting, als dat niet zo is.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Zutphen,
de burgemeester, de secretaris,